

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ: ЧИ Є КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ?

*О. В. Єрмошкіна, д. е. н., доцент,
ДВНЗ «Національний гірничий університет», eev@ua.fm*

Досліджено основні тенденції економічного та соціального розвитку регіонів України. Виявлено базові диспропорції в інтересах бізнесу та місцевих громад, які призводять до підвищення рівня соціальної напруги, з одного боку, та обмеження можливостей щодо розвитку бізнесу у регіонах, з іншого. Запропоновано напрями зближення інтересів бізнесу й місцевих громад та підвищення рівня соціальної відповідальності бізнесу.

Ключові слова: розвиток, інтереси, місцева громада, диспропорція, соціальна відповідальність, активний реципієнт.

Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин в Україні та процеси розподілу раніш суспільного майна між приватними власниками в умовах відсутності сформованої та ефективно функціонуючої ринкової та інституційної інфраструктури суттєво загострили конфлікт інтересів між окремими економічними суб'єктами - учасниками трудових та соціальних відносин.

Практична відсутність традицій ведення відповідального та соціально орієнтованого бізнесу як на початку становлення ринкових відносин, так й на тепер призвела до практично феодального способу ведення бізнесу, який відобразився у практично найнижчій на Європейському просторі заробітній платі, відсутності соціальних гарантій працівникам специфічних категорій, тощо.

Не дивлячись на впровадження міжнародних стандартів, які регулюють взаємовідносини бізнесу з іншими сторонами: держава, місцеві спільноти, працівники, серед який установчим є Глобальний контракт ООН [1], слід зазначити, що навіть в межах окремого підприємства або холдингової групи ці вимоги носять здебільшого декларативний характер. Про що вже можна казати на рівні місцевих громад та держави.

Особливої актуальності питання дотримання принципів соціальної відповідальності набувають в умовах проведення антитерористичної операції, коли як на окремі підприємства, місцеві громади, так і на державу в цілому лягає тягар відповідальності за долю вимушених переселенців, працівників, що втрачають роботу внаслідок руйнування та захоплення підприємств, знищення соціаль-

ної, транспортної, фінансової та іншої інфраструктури.

Відсутність ефективних важелів впливу, у т.ч. фінансових, на економічних суб'єктів щодо забезпечення не тільки власного розвитку, а й суспільного є очевидною. Потребують суттєвого доопрацювання практичні шляхи фінансового стимулювання економічних суб'єктів до створення та реалізації соціальних програм як на рівні окремих підприємств, так і регіонів в цілому. Соціальна відповідальність бізнесу особливо в умовах становлення ринкових інститутів та розвитку інституціональної структури не може спиратись лише на ініціативу власників бізнесу [2], тобто соціальна відповідальність є вимушеним кроком, який обумовлюється впливом держави та місцевої громади.

На жаль, сьогодні проекти спрямовані на створення соціально відповідального бізнесу доволі часто стає прикриттям для отримання як прихованих, так й прямих пільг та прибутків бізнесу. В цих умовах питання полягає в узгодженні інтересів бізнесу та зовнішніх стейкхолдерів щодо реалізації програм соціального та екологічного спрямування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що проблематиці пошуку фінансових та адміністративних важелів формування соціально відповідального суспільства приділяється значна увага як з боку науковців, так і міжнародних організацій.

Найбільш вагомий внесок у розвиток теорії корпоративної соціальної відповідальності внесли такі закордонні та вітчизняні вчені як М. Фрідман [2], Ф. Котлер [3], Л. Довгань [4], міжнародні експертні групи

[5], Н. Кричевський [6], І. Малік [7], Л. Юзик [8], вітчизняні експертні наукові групи [9–11], А. Зінченко [13], та ін., які досліджували як окремі аспекти побудови соціально відповідального бізнесу, так і розвивали концепцію соціальної відповідальності в цілому.

Особливо слід відмітити праці [3, 4], в яких розглядаються питання соціальної відповідальності з позицій користі для бізнесу, формування передумов створення програм соціального спрямування. Серед таких передумов слід виділити, зокрема, забезпечення сприятливих умов ведення бізнесу; покращення іміджу та репутації компаній.

Деякі спроби щодо обґрунтування саме економічних вигод розвитку соціальної відповідальності бізнесу викладено у роботах аналітичної групи ООН з Глобального контракту [5–8], які через похідні показники намагаються оцінити економічну доцільність впровадження соціальних програм.

Однак, серед основних проблем у розвитку соціально відповідального бізнесу слід виділити такі:

- правовий нігілізм і деформація правової свідомості економічних суб'єктів та учасників трудових відносин;
- нерівномірне врахування інтересів зацікавлених сторін, які залучені до процесу побудови соціально відповідального суспільства [9].

В умовах децентралізації відносин між центральними органами влади та місцевими громадами, прагнення до загальноєвропейських стандартів життя ключовим питанням розбудови сучасного суспільства, невід'ємною складовою якого є бізнес, місцеві громади, органи місцевої та центральної влади, є досягнення оптимального балансу інтересів між учасниками суспільного процесу.

Формулювання мети статті. Відповідно метою дослідження є виявлення диспропорції у формуванні інтересів бізнесу та місцевих громад на основі встановлення тенденції економічного та соціального розвитку регіонів України, що є основою для вибору напрямів зближення інтересів бізнесу й місцевих громад, підвищення рівня соціальної відповідальності бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному діловому світі соціально відповідальна діяльність бізнесу є загально-

прийнятим правилом. Більш того, соціальна відповідальність економічних суб'єктів повинна розглядатись як фактор модернізації економіки, і відповідність цим правилам є свого роду перепусткою для компаній до світового ринку.

Необхідно підкреслити, що соціальна відповідальність є одним з найбільш важливих питань сьогоденного глобального розвитку. Багато факторів обумовлюють процес створення соціально відповідального суспільства, і в цьому випадку, один з найбільш важливих моментів забезпечення комплексного підходу до вирішення проблеми.

Глобальний контракт ООН [1], який є законодавчою основою для побудови соціально відповідального бізнесу та охоплює чотири ключових напрями (права людини, трудові відносини, навколишнє середовище, боротьба з корупцією) дозволяє встановити саме ті фактори, які й дозволять сформулювати відповідний соціальний, економічний та інвестиційний клімат у державі та регіоні.

Соціальна відповідальність в Україні розглядається як прийняття суб'єктом на себе відповідальності за вплив рішень і дій на суспільство та навколишнє середовище з урахуванням інтересів та очікувань зацікавлених сторін за такими аспектами: організаційне управління, права людини, трудові відносини, етична операційна діяльність, захист навколишнього середовища, захист прав споживачів, розвиток місцевих громад і співпраця з ними [9].

В Україні існує як підвищена соціальна напруга, так і поступове погіршення і без того критичного стану навколишнього середовища [10], що відбувається на тлі часткової окупації країни, наявності замороженого конфлікту в Криму та на Донбасі. Слід підкреслити, що саме ці регіони в усі часи незалежності відрізнялись найнижчим рівнем соціальної відповідальності як бізнесу, так й місцевих органів влади.

Слід зазначити, що Дніпропетровська, Донецька, Луганська, Запорізька, Полтавська, Харківська, Київська області, які у 2012–2013 рр. забезпечували у сукупності більше 74 % усього промислового виробництва в Україні, генерують біля 70% усіх шкідливих викидів у навколишнє середовище, відрізняються най-

нижчою тривалістю життя та найвищим рівнем смертності на виробництві та в наслідок професійних захворювань та травм [11].

Без сумніву така ситуація не може сприятливо відбиватися на населенні відповідних регіонів. Особливо слід враховувати, що найбільша питома вага у промисловості цих регіонів (до 75% від загального обсягу) припадає на добувну, металургійну, хімічну промисловість та машинобудування, виробничі процеси в яких є в багатьох випадках шкідливими для здоров'я людей [11].

Аналіз фінансових потоків, які генеруються відповідними регіонами також свідчить про те [12], що розподіл фінансового потенціалу на 1 особу, який відбивається у накопиченому чистому фінансовому потоці, за регіонами не є рівномірним. Так при тому, що практично 30% сукупного фінансового потоку підприємств в Україні генерується саме Придніпровсько-Донецьким регіоном накопичений потік, тобто той, який залишається в регіоні складає лише 201 дол. США на 1 особу, що порівнюється з, наприклад Чорноморським регіоном, який генерує лише 10% сукупного потоку, а рівень накопиченого потоку на 1 особу – 272 дол. США на 1 особу.

Таким чином, розподіл фінансових ресурсів та їх накопичення у регіонах не є адекватним внеску регіону у промислове та сукупне виробництво. Це у тому числі є свідченням невідповідального ведення бізнесу з точки зору сприяння створення фінансового потенціалу регіону та розвитку соціальних та екологічних регіональних програм.

Якщо розглядати функціонування підприємств у регіональному розрізі з точки зору впливу на соціальне середовище та екологічну безпеку регіону, можна стверджувати, що не дивлячись на існуючу різницю у обсягах наявного доходу на 1 особу (від близько 16 тис. грн. на рік у Чернівецькій області до 24,9 тис. у Донецькій), негативний вплив на населення промислово розвинених регіонів з точки зору екології в рази більший.

На кожну гривню, заробленою працівником Донецької області припадає 15,77 кг шкідливих викидів, що майже у 2,3 рази більше за середній рівень по Україні (при перевищенні рівня наявного доходу над середнім за країною рівнем лише на 15%). Це ж саме стосується Дніпропетровської області, де ви-

киди перевищують середній по країні рівень у 2,1, а наявний дохід більший лише на 12%. Якщо ж розглядати Луганську область, то при перевищенні рівня викидів у 1,7 рази, наявний дохід взагалі на 3,5% менший за середній по країні. Враховуючи те, що з одного боку практично більше 70% промислових потужностей країни сконцентровано в даних регіонах, а з іншого ці промислові підприємства перебувають у приватній власності, можна стверджувати, що реальна реалізація концепції розвитку соціально відповідального бізнесу, хоча й декларується відповідними холдинговими компаніями [13, с.20], але насправді практично відсутня.

Звертаючись до М. Фрідмена, який зазначав, що «є одна і тільки одна соціальна відповідальність бізнесу – використовувати ресурси і брати участь у діяльності, спрямованій на збільшення прибутку до тих пір, поки вона залишається в рамках правил гри» [2], можна стверджувати, що тільки при наявності потужних стимулів з боку зацікавлених осіб – реципієнтів відповідних соціальних та екологічних вигід можна буде спостерігати певні прояви прагнення підприємства до створення та реалізації відповідних соціальних та екологічних програм.

Слід зазначити, що при оцінці перспективності реалізації окремих соціальних та екологічних програм необхідно використовувати комплексний підхід [14, с.117], який передбачає, що виконуватись повинні всі параметри соціальної відповідальності, а не більшість з них, оскільки це забезпечує більш адекватну оцінку реального внеску підприємства чи організації у створення сприятливого соціального та екологічного клімату регіону.

При цьому основним питанням, яке необхідно вирішувати у контексті проблеми формування соціально відповідального бізнесу, є створення механізму узгодження інтересів власників бізнесу з відповідними реципієнтами соціальних та екологічних вигід. В даному аспекті слід враховувати, що інтереси власників бізнесу знаходяться у щільній залежності з існуючими операційними та контрактними правилами, які, у свою чергу, обумовлюються існуючою інституціональною структурою [15, 16], а також наявністю або відсутністю відповідних транзакційних витрат [17].

Таким чином, питання забезпечення створення правил та інститутів соціально відповідального ведення бізнесу полягає у площині інституціональної розбудови країни. Так, наприклад, кожен четвертий з п'яти керівників у Великобританії стверджує, що бізнес-переваги корпоративної відповідальності не перебільшені, та 92% з них стверджують, що їх обов'язок керуватись цими принципами у бізнесі [18, с.9]. З цих позицій і слід розглядати перспективні напрями побудови соціально відповідального суспільства.

Слід зазначити, що за силою впливу на бізнес практично жоден інструмент не може зрівнятися з фінансовими обмеженнями, стимулами та мотивами. Звичайно треба враховувати, що при перевищенні припустимого рівня тиску інтенсивно розвивається тіньова економіка, фінансові потоки спрямовуються до офшорних зон, а задеклароване соціально відповідальне ведення бізнесу перетворюється на фарс. Це обумовлено тим, що фінансові обмеження та стимули повинні впроваджуватись лише за наявності (або принаймні одночасно з впровадженням) розвиненої інституціональної структури та усталених операційних та контрактних правил на всіх рівнях економічних відносин.

Більш того, не можна не враховувати можливість опортуністичної поведінки окремих економічних суб'єктів як з боку бізнесу (ухилення від виконання прийнятих обов'язків, неякісне та неповне їх виконання), так і з боку реципієнтів соціальних та екологічних вигід (зловживання соціальними пільгами та набутими благами, неналежне відношення до навколишнього середовища, тощо). В даному випадку питання вже полягає не тільки у створенні дієвого інструментарію та інфраструктури забезпечення дотримання суб'єктами виконання прийнятих зобов'язань, операційних та контрактних правил, а й у підвищенні обізнаності окремих суб'єктів щодо порядку та процедур формування соціально відповідального суспільства.

В процесі розробки інструментарію для забезпечення стимулювання бізнесу до соціальної відповідальності слід також враховувати, що основою для сталого розвитку підприємства у відповідному регіоні є створення міцної системи взаємодії між підприємством та місцевою громадою [19].

Так, як свідчать аналітичні дослідження [20], розглядаючи практику ведення соціально відповідального бізнесу найбільш згадуваним підприємствами інструментом є відносини з місцевими громадами. На нього припадає більше 19% всіх відповідей, у той час як на відносини з працівниками – 18,7%. Сприймають як частину корпоративного управління ці інструменти 17,6%. При цьому на взаємовідносини з акціонерами припадає лише 1,9%, а зі споживачами – 5,5% [20]. Тобто бізнес розуміє, що основа його сталих позицій у відповідному регіоні – це відношення з місцевою громадою.

Слід підкреслити, що ця взаємодія повинна спиратись на зустрічні ініціативи бізнесу та громади, тобто громада не повинна бути лише реципієнтом соціальних або екологічних вигід. Лише взаємовигідне партнерство є стимулом для бізнесу до розвитку подальшої співпраці. Відповідно, від місцевих громад слід вимагати набуття позицій «активного реципієнта», який по-перше активно захищає власні інтереси, а по-друге здатен запропонувати бізнесу якісну робочу силу, вигідні умови ведення бізнесу та акумуляції фінансових потоків в регіоні.

Необхідно також враховувати, що досягнення пропорцій між рівнем економічної свободи, соціального прогресу та соціальної відповідальності є основним шляхом до сталого розвитку як окремих економічних суб'єктів, так й економіки регіонів та держави в цілому. Тобто, сталий розвиток регіону повинен розглядатися як складова складної динамічної багаторівневої системи, всі елементи якої знаходяться у співпраці та взаємозалежності. Відповідно, діяльність державних та місцевих органів влади повинна бути спрямована на забезпечення рівних базових прав людини, створення основ добробуту та покращення можливостей для подальшого розвитку людського потенціалу, забезпечуючи стаке економічне зростання, екологічний захист, сприяння особистому розвитку членів громади. При чому це повинно бути спільною відповідальністю усіх людей, урядів, підприємств, організацій та громад.

Однак, такий підхід стикається з стійким спротивом як з боку економічних суб'єктів, громадян, так і не знаходить ро-

зуміння з боку державних органів влади. Відповідно, необхідно визначити правила роботи для всіх установ та органів, що беруть участь у процесі. Для досягнення цієї мети доцільно реалізувати концепцію матриці розподілу соціальної відповідальності. Елементи матриці повинні бути орієнтовані за основними показниками, включеними до системи оцінки рівня економічної свободи, соціального прогресу та соціальної відповідальності та складені відповідно до оголошеними цілями сталого розвитку.

Ці матриці повинні бути специфіковані за учасниками процесу забезпечення сталого розвитку та рівнями управління економічної системи. Так, наприклад, на рівні підприємства, матриці повинні бути розроблені для підприємства як інтегрованої структури, співробітників (особиста соціальна відповідальність працівника), місцевих профспілкових організацій та інших можливих учасників цієї окремої мікросистеми. Що стосується особистої відповідальності на рівні країни доцільно розробити «Кодекс персональної соціальної відповідальності громадянина», який не повинен бути тільки реплікацією конституційних положень, адміністративних або кримінальних кодексів.

Кодекс повинен відображати принципи сталого розвитку індивідуума не тільки гарантованого урядом або громадою, а й необхідність ініціювати, забезпечувати власний розвиток індивідуума у суспільстві.

Деякі слабкі спроби в нашому суспільстві вже зроблені. Але реальне життя в Україні вимагає для систематичної роботи в просуванні соціальної відповідальності та забезпечення сталого розвитку в усіх сферах життя.

На цьому тлі прикладом такої соціальної відповідальності є феномен волонтерського руху в Україні, спрямований на підтримку армії, добровольчих воєнізованих формувань, забезпечення потреб переселенців за різними аспектами життя. Цей феномен та досвід потребує особливої уваги з боку науковців як соціологів, психологів, так й економістів, оскільки пов'язаний з принципово новою економічною тенденцією у суспільному та економічному житті країни. Слід також зауважити, що фінансове забезпечення регіонів у контексті соціальної

відповідальності економічних суб'єктів також віддзеркалюється у ставленні суспільства до інновацій та їх фінансування. Оскільки саме інновації є проявом не тільки підприємницької ініціативи, а й певного рівня соціальної відповідальності економічного суб'єкта, який приймає на себе ризик впровадження нового продукту, технології, створення інфраструктурного елемента, тощо.

Однак, слід пам'ятати, що розвиток та споживання інноваційних продуктів, особливо на фінансовому ринку, вимагає декількох передумов, зокрема: інституціональні передумови впровадження та функціонування інновацій; структурна готовність секторів економіки та домогосподарств до споживання інновацій; культура споживання традиційних та інноваційних інструментів, продуктів, послуг.

Якщо розглядати даний процес з точки зору соціальної відповідальності, то набуття відповідного рівня культури споживання інновацій, сприяння формуванню відповідної інфраструктури і є проявом власне індивідуальної та корпоративної соціальної відповідальності. Відповідно, можна стверджувати, що інноваційне суспільство повинно бути й соціально відповідальним.

Таким чином, інноваційність є необхідною умовою соціальної відповідальності та навпаки: лише у соціально відповідальному суспільстві можуть ефективно створюватись та впроваджуватись інновації.

В цьому аспекті слід зазначити, що повинна формуватись відповідна спіраль розвитку, коли створення інновацій обумовлюється досягненням певного рівня соціальної відповідальності у суспільстві, що, у свою чергу, стає передумовою для подальшого підвищення рівня соціальної відповідальності та стимулювання нового етапу формування інновацій за різними напрямками. Однак, слід також враховувати, що виходячи з теорії інновацій [21, 22], вони можуть розглядатись і як позитивне явище, яке сприяє переходу суспільства на новий етап розвитку [22], так й розглядатись як не виважене та ризиковане рішення, яке стимулює індивідів відкидати небезпеку ризику та вдаватись до непоміркованих, а й іноді недолугих рішень [21]. Саме в цьому аспекті й

повинна розглядатись соціальна відповідальність, яка власне й є тим регулюючим важелем, який обмежує схильність індивідів до ризику та не поміркованих рішень, що може нанести шкоду не тільки окремому індивіду, а й суспільству залежно від масштабів відповідної операції.

Саме невідповідність принципам соціально відповідальної поведінки призводить до створення, наприклад, фінансових пірамід, за збитки яких несуть відповідальність не тільки її організатори, які виявляють схильність до опортуністичної поведінки, а й її учасники, які відкидаючи розумні аргументи та принципи соціальної відповідальності перед собою, членами своєї родини, іншими особами вдаються до високо ризикований афер.

Аналогічна ситуація спостерігається з кредитами, отриманими в іноземній валюті, коли особи, виявивши фінансову неосвіченість та невинуватість до ризику, вимагають від держави, а, відповідно, від тих членів суспільства, які сплачують податки та не вдаються до таких афер, компенсувати їх збитки, які обумовлені настанням подій, пов'язаних з проявом валютного ризику, який вони добровільно прийняли на себе. Тобто, слід ще раз підкреслити, що соціальна відповідальність повинна не тільки забезпечуватись державою або роботодавцем, а бути власним вибором кожного індивіда. При цьому фінансове забезпечення як окремих індивідів, так й регіонів та держави є фактично результатом соціально відповідальної поведінки економічних суб'єктів.

Висновки. Підсумовуючи вище викладене можна констатувати, що на сьогоднішній день не дивлячись на велику кількість вітчизняних та закордонних розробок щодо соціальної відповідальності бізнесу, задекларованих багатьма промисловими підприємствами та холдингами правил соціально відповідального бізнесу ці питання у практичній площині ще не знайшли своєї адекватної реалізації.

Проблема належного фінансового забезпечення розвитку регіонів, а, відповідно, й покращення соціального та екологічного їх клімату знаходиться у площині неузгодженості інтересів між бізнесом, державою та місцевими громадами.

Основними інструментами створення адекватного середовища для інтенсивного впровадження правил ведення соціально відповідального бізнесу є інституціональна розбудова, яка повинна ґрунтуватись на виборі відповідних інструментів впливу та стимулювання бізнесу, визначенні адекватної сили впливу за відповідними інструментами та створенні інституту «активного реципієнта» соціальних та екологічних вигід.

Формування соціально відповідального суспільства та індивіда повинно розглядатись як складний багаторівневий комплексний процес, який у сукупності проникає у всі сфери життєдіяльності людини, економічних суб'єктів, державних інституцій, має інституціональну основу та повинен враховувати необхідність індивідуального стимулювання відповідних суб'єктів до розвитку.

Формування соціально відповідального суспільства та створення відповідного фінансового забезпечення процесу розвитку економіки країни неможливе без створення відповідної інфраструктури розвитку інновацій, що також повинно розглядатись як, з одного боку, необхідна передумова, а з іншого, як логічний наслідок формування соціально відповідального суспільства.

В подальших дослідженнях доцільно сконцентрувати увагу на двох принципових питаннях: формування оптимального механізму узгодження інтересів бізнесу та основних реципієнтів соціальних та екологічних вигід; пошук оптимального ступеня впливу різних стимулюючих інструментів на забезпечення соціальної відповідальності бізнесу.

Література

1. UN Global Compact. The Ten Principles // [Електронне джерело]: Режим доступу: URL: <http://www.unglobal-compact.org/AboutTheGC/TheTenPrinciples/index.html>
2. Friedman M. The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits / M. Friedman // New York Times Magazine. – 1970. – 356 p.
3. Котлер, Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер, Н. Лі; Изд-во А. Капусты. Ж., – 2005. – 302 с.
4. Довгань Л. С. Економічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності в умовах макроекономічної кризи / Л. С. Довгань, І. П. Малік // Економічний вісник НТУУ «КПІ», 2010. – № 7. – С. 106–110.
5. Show Me The Money: Linking Environmental, So-

- cial and Governance Issues to Company Value // UNEP Finance Initiative Asset Management Working Group [Електронне джерело]: Режим доступу: URL: http://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/Financial_markets/UNEP_show_me_the_money.pdf
6. Кричевський Н. Корпоративная социальная ответственность / Н. Кричевський, С. Гончаров. – М. : Дашков и Ко, 2007. – 216 с.
7. Малік І. П. Соціальна відповідальність корпорацій в Україні / І. П. Малік // Економічний вісник НТУУ «КПІ», 2008. [Електронне джерело]: Режим доступу: URL: <http://economy.kpi.ua/ru/node/187>
8. Юзик Л. О. Підходи щодо оцінки впливу КСВ на показники діяльності підприємства / Л. О. Юзик // [Електронне джерело]: Режим доступу: URL: http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2010_3/Yuzik.pdf
9. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні // [Електронне джерело]: Режим доступу: URL: <http://svb.org.ua/publications/kontseptsiya-natsionalnoi-strategii-sotsialnoi-vidpovidalnosti-biznesu>
10. Довкілля України у 2009 році. [Електронний ресурс] Режим доступу: URL: <http://www.segodnya.ua/files/articles/141432/52/1.pdf>
11. Офіційний сайт. Державна служба статистики України: [Електронний ресурс] Режим доступу: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
12. Єрмошкіна О. В. Фінансовий потенціал регіонів в умовах вільного руху капіталу / О. В. Єрмошкіна // Вісник ДДФА: Економічні науки, 2012 – № 2 (28), – С. 120–126.
13. Зінченко А. Г. Корпоративна соціальна відповідальність 2005–2010: стан та перспективи розвитку / А. Г. Зінченко, М. А. Саприкіна. – К. : Вид-во «Фарбований лист», 2010. – 56 с.
14. Olga Galushko, Financial mechanism of providing social business responsibility / O. Galushko // United Europe: widening borders: monograph / ДВНЗ «Національний гірничий університет», Вища банківська школа, Вроцлав; наук. ред. О. І. Амоша. – ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2012. – С. 112 – 118.
15. Єрмошкіна О. В. Управління фінансовими потоками промислових підприємств: теорія, практика, перспективи / О. В. Єрмошкіна. – Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2009. – 479 с.
16. Дементьев В. В. Экономика как система власти / В. В. Дементьев; М-во образования и науки Украины. Донецкий нац. техн. ун-т. – Донецк : Каштан, 2003. – 404 с.
17. Шепеленко О. В. Трансакционные издержки в переходной экономике: проблемы теории и практики / О. В. Шепеленко // МОН України. Донецкий нац. ун-т экономики и торговли им. М. Туган-Барановского. – Донецк, 2007. – 360 с.
18. Little A. D. The Business Case for Corporate Responsibility / A. D. Little. – Cambridge : Beacon Press, 2003. – 12 p.
19. Beyond Corporate Social Responsibility: The Scope for Corporate Investment in Community Driven Development // Report No. 37379-GLB, Dec.21, 2006. – The IBRD / The World Bank, 2006. – 56 p.
20. Бегма Ю. К. Якісне дослідження методів впровадження соціальної відповідальності бізнесу в Україні / Ю. К. Бегма, О. Ю. Вінніков, О. І. Редько. – К. : Центр Корпоративного Громадянства, 2006. – 129 с.
21. Henderson V. J. The dark side of financial innovation: a case study of the pricing of a retail financial product / V. J. Henderson, N. D. Pearson // Journal of Financial Economics. – 2011 – N 100, – P. 227–247.
22. Beck T. Financial Innovation: The Bright and the Dark Sides / T. Beck, T. Chen, C. Lin, F. M. Song // January 2012: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1991216 [Заголовок з екрану]

СОЦИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ БИЗНЕСА И ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ: ЕСТЬ ЛИ КОНФЛИКТ ИНТЕРЕСОВ?

Е. В. Єрмошкіна, д. э. н., доцент, ГВУЗ «Національний горний університет»

Исследованы основные тенденции экономического и социального развития регионов Украины. Выявлены базовые диспропорции в формировании интересов бизнеса и местных общин, которые приводят к повышению уровня социальной напряженности с одной стороны и ограничению возможностей по развитию бизнеса в регионах с другой. Предложены направления сближения интересов бизнеса и местных общин, повышения уровня социальной ответственности бизнеса.

Ключевые слова: развитие, интересы, местная община, диспропорция, социальная ответственность, активный реципиент.

SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS AND FINANCIAL MAINTENANCE OF REGIONAL DEVELOPMENT: IS THERE THE CONFLICT OF INTERESTS?

O. V. Yermoshkina, D.E., Ass. Prof., SHEI «National Mining University»

The basic trends in economic and social development of the regions of Ukraine are analyzed. The

imbalance in the formation of interests of business and local communities is determined, which, on the one hand, leads to increased social tensions and, on the other hand, to limitation of opportunities for business development in the regions. The directions of convergence of business interests and interests of local communities, ways for improvement of the social responsibility of business are proposed.

Keywords: development, interests, local community, imbalance, social responsibility, active recipient.

Рекомендовано до друку д. е. н., проф. Пилипенко Ю. І. Надійшла до редакції 7.02.2015 р.